

РИНОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

На сьогоднішній день для вітчизняного страхового ринку, після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року російських військових на територію України, постає велика кількість викликів спричинені збільшенням соціального навантаження внаслідок появи великої кількості сиріт, осіб з особливими потребами, відбувається загибель годувальників. Тому аналіз сучасних тенденцій розвитку українського ринку страхування життя стає дуже актуальним.

Проаналізувавши кількість страховиків на вітчизняному ринку страхування життя за 2002-2022 роки (рис. 1) спостерігаємо спочатку швидке збільшення їх кількість з 17 до 72 за 6 років (з 2002р. по 2008р.), а потім впродовж 10 років (з 2010р. по 2021 р.) поступове їх зменшення з 72 до 13 страховиків.

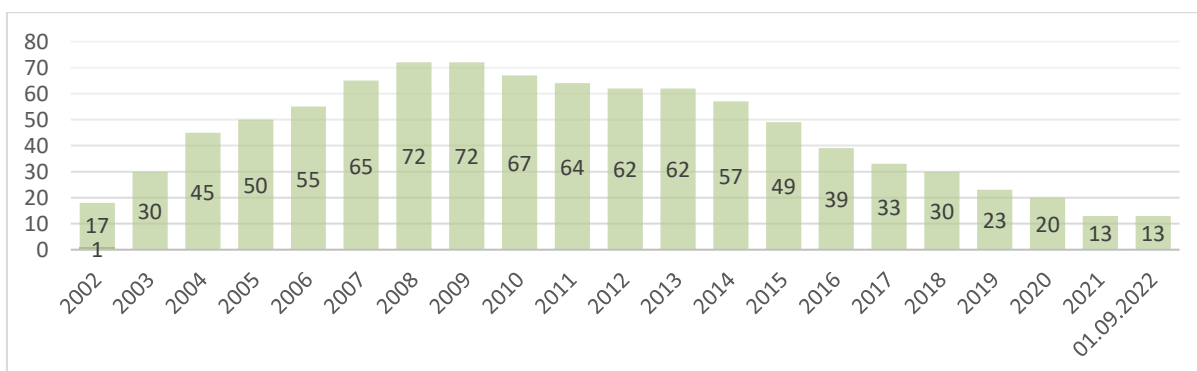

Рис. 1. Кількість страховиків на страховому ринку життя України

Джерело: складено автором за даними [3].

На нашу думку, це свідчити, що на страховому ринку життя залишаються реально діючі платоспроможні страховики, які під час військових дій продовжують свою страхову діяльність, обслуговують клієнтів та здійснюють страхові виплати.

Хоча якщо порівняти частки страховиків, які займаються страхуванням життя на страхових ринках України та Польщі (табл. 1) ми побачимо, що на страховому ринку Польщі вони займають майже половину ринку страхування країни про те як на вітчизняному страховому ринку їх частка становить лише 15-10 %. На нашу думку, це свідчити про не використаний потенціал вітчизняного ринку страхування життя.

Таблиця 1

Частки страховиків, які займаються страхуванням життя

Країна	Частки, %							
	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	2018р.	2019р.
Україна	15	15	15	14	13	11	10	10
Польща	47	47	46	47	45	44	43	43

Джерело: складено автором за даними [3; 4].

На думку В.В. Галушак головною відмінною особливістю ринку страхування життя в Україні «є низький рівень проникнення. Причин кілька, а саме відсутність культури страхування, нестабільність національної валюти, що зводить нанівець інвестиційну привабливість страхування, відсутність довіри до гравців фінансового ринку з боку населення» [5, с. 89].

На сьогодні обмеження в діяльності страхових компаній, пов'язані з ускладненим доступом до офісів страховиків, оригіналів договорів страхування життя, документів страхувальників або вигодонабувачів на територіях країни, які тимчасово окуповані. Це також ускладнює здійснення страхових виплат, особливо внаслідок смерті особи, застрахованої на зазначених територіях.

На вітчизняному страховому ринку страхування від воєнних ризиків існує, як окрема страхова послуга, проте через надмірну її вартість вона не

користувалася попитом серед потенційних страхувальників.

Також з 2014 року страхові компанії почали включати до договорів страхування життя додаткове військове застереження – договори страхування, як правило, не діють на території проведення бойових дій та на тимчасово окупованих територіях України.

До 24 лютого 2022 року для визначення тимчасово окупованих територій страховики використовували розпорядження Кабінету Міністрів України [2], яким затверджено перелік населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та перелік населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення. Проте з 24 лютого 2022 року такі «територіальні» винятки в договорах страхування життя є доволі суперечливими, оскільки бойові дії не є локалізованими, хоча 13 березня 2022 року Постановою Кабінету Міністрів [1] був визначений перелік території, де проводяться бойові дії.

Як правило, на практиці ушкодження здоров'я застрахованої особи або її загибель внаслідок військових дій не покриваються страховкою. Проте деякі страховики заявили, що готові повністю або частково компенсувати втрати своїм страхувальникам – зокрема, в разі поранення цивільних осіб під час бойових дій.

Також необхідно розуміти, що жодні страхові випадки, які спричинені, як бойовими діями, так і незалежні від них, не будуть визначатися жодною страховою компанією, якщо вони відбулися в зоні бойових дій або на непідконтрольній українському уряду території.

Виклики які сьогодні виникають перед фінансовою сферою в результаті війни росії з Україною, а саме перед страховим ринком життя, необхідно вирішувати негайно. Тому пропонуємо:

По перше, невідкладно приєднати всіх страховиків, які здійснюють страхування життя в Україні до фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Тим самим прирівняти страхові внески страхувальників з довгострокового страхування до банківських депозитів, що призведе до збільшення довіри до

страхування життя та до залучення додаткових коштів страховим фондам.

По друге, на законодавчому рівні зобов'язати роботодавців страхувати додаткову пенсію своїх робітників та медичне їх забезпечення. Тим самим перерозподілити надприбутки власників вітчизняних підприємств до соціальної сфери країни. Одночасно поширювати переваги страхування життя серед населення країни для залучення їх до додаткового добровільного страхування пенсії та добровільного медичного страхування.

По третє, на законодавчому рівні зобов'язати та простимулювати страховиків інвестувати зібрані кошти у вигляді страхових премій в інфраструктуру України.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Порядку оформлення і видачі довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи : Постанова КМУ від 13.03.2022р. №269. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/269-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.05.2023).

2. Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії розмежування: розпорядження КМУ від 7.11.2014 р. № 1085-р. Редакція від 02.02.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1085-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.05.2023).

3. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat> (дата звернення: 19.05.2023).

4. Narodowy Bank Polski. Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2019 r. Warszawa, 2020 r. 366 p. URL: <https://www.nbp.pl/systemfinansowy/rozwoj2019.pdf> (дата звернення: 19.05.2023).

5. Галуцак В. В. Страхування життя в Україні: переваги та недоліки його розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер. : Економічні науки. 2018. Вип. 29(2). С. 87-90. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_29\(2\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2018_29(2)__20). (дата звернення: 19.05.2023).